11 – ДӘРІС

ҒЫЛЫМДАҒЫ ШЫНАЙЫЛЫҚ ПЕН РАЦИОНАЛДЫҚ МӘСЕЛЕСІ

МАҚСАТЫ

Ғылым басқаша өмір сүруге «үйретеді» деп сеніп, оны бұзуға болады. Бірақ мұны ғылымға күнделікті өмірдің қандай түрі жүзеге асатыны еш маңызды емес деп те жасай беруге болады.

ЖОСПАР

1. Ғылым философиясындағы шынайылық пен рационалдық.
2. Әлеуметтік ғылымдағы шынайылық пен рационалдық мәні.
3. Ғылымдағы шынайылық пен рационалдық қолданылуы.

ҒЫЛЫМ ФИЛОСОФИЯСЫДАҒЫ ШЫНАЙЫЛЫҚ ПЕН РАЦИОНАЛДЫҚ

Шынайылық - адам өмірінің шынайы, өзіндік, шынайы жағдайын білдіретін философиялық ұғым.

Шынайылықты неоклассикалық баяндау адамгершілікке емес жеке жауапкершілік пен еңбек этикасына негізделген.

Рационализмге еңселі түрде жүгінген жоқ, оған жай ғана тегіс пішін беріп, бұрыңғы әмбебап сана сезімінің орнына ғылымға сенім мен қойған мақсатқа жету түрінде ғана түсіне бастады.

Тарихилық, тарихтың ауыспалылығы мен зерделігінен алшақтап, материалды даму сеніміне көшті.

Шынайылық ендігәрі белгілі ғылыми ережелер мен тәртіптерді орындау нәтижесі ретінде түсіне бастады.

ҒЫЛЫМИ ТАНЫМДАҒЫ ШЫНАЙЫЛЫҚТЫҢ МӘНІ

Шынайылық - адам өмірінің шынайы, өзіндік, шынайы жағдайын білдіретін философиялық ұғым.

Ғылыми танымдағы шынайылықты неоклассикалық баяндау адамгершілікке емес жеке жауапкершілік пен еңбек этикасына негізделген.

Шынайылық ендігәрі белгілі ғылыми ережелер мен тәртіптерді орындау нәтижесі ретінде түсіне бастады.

i.pinimg.com

ӘЛЕУМЕТТІК ҒЫЛЫМДАҒЫ ШЫНАЙЫЛЫҚ ПЕН РОЦИОНАЛДЫҚ

i.pinimg.com

Ғылыми емес идеялар дәл ғылыми дәлелденген тұжырымдамалар сияқты қоғамда өз орнын таба алады, және де ғылыми негізі жоқ негіздемелерді бекітуге мүмкіндік ала алатыны уақыт өте білініп келеді.

Постмодернизм еркіндік пен плюрализм негіздерімен байланысқан. Ол тек ғылымның ғана емес, әдебиеттің де тәсілін береді.

google.com

Ғылымның құдыреттілігіне сенім, сонымен бірге шынайылықтан бас тарту күнделікті өмірге зиянын тигізу мүмкін. Бірақ мұны ғылымға күнделікті өмірдің қандай түрі жүзеге асатыны еш маңызды емес деп те жасай беруге болады.

ҒЫЛЫМИ НЕГІЗДЕЛГЕН БІЛІМНІҢ МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ

Ғылым мен тәжірибедегі күрделі өзгерістер, алдын ала жоспарланған нәрсені тарихи дәлелге сүйенер болсақ мүлдем басқаға айналу ғалымдарда қорқыныш сезімін тудырмай қоймайды.

Өздерінің жауапкершілігін түсінген ғалымдар қиын жағдайға тап болады. Оған қоғам енді әлемді белсенді өзгертуді тапсырмайды.

Тұрақсыз жүйеде ойластырылған жоба алдын ала болжанғаннан мүлдем алшақ нәтиже беруі мүмкін; ал тұрақты жүйелерде түрлі жобалар жақын нәтижеге алып келуі мүмкін.

web.kurskonb.ru

ҒЫЛЫМДАҒЫ ШЫНАЙЫЛЫҚ

Шынайылықты неоклассикалық түсіндіру XIX—XX ғ.ғ., қоғамдық ғылымда пайда болды,

1 объектінің болмысы

2 субъектінің таным белсенділігі

3 шынайылықтың неоклассикалық концепциясы

ҚОҒАМДЫҚ ҒЫЛЫМДАРДАҒЫ ШЫНАЙЫЛЫҚ

Субъект жай ғана өзінің қызығушылығына жақын әрекет жасай бастайды.

Қоғамдық білімнің шынайылығын сипаттау барысында қазіргі зерттеушілер оның тек объективті әлемді ғана емес, сонымен қатар субъективті қызығушылық пен ахуалды жүзеге асыруын белгілейді.

М.М.Бахтин мен Л.А.Микешинаның жұмыстарында шынайылыққа антропологиялық көзқарастар қарастырылған.

Методологиялық тұрғыдан қазіргі әлеуметтік танымда шынайылықты танудың екі моделін қарастыруға болады.

22century.ru

ГАДАМЕР МЕН РИКЕР

22century.ru

22century.ru

1. Гадамер мен Рикердің жұмыстарында бірінше модель көрсетілген, ғылымда шынайылықты түсіндірудің көптеген жолдары болғанда, біреуін ғана бөліп көрсету қиынға соғады.

2. Екінші модель, әлеуметтік білімде шынайылықтың неоклассикалық концепциясы уақыт өте постмодернизм арқасында ондағы субъект пен объектінің жіктеуін жойғанында қалыптаса бастайды.

3. Гадамер бойынша пайым автономды емес, бірақ дұрыс сұрақ құру арқылы қол жеткізуге болатын уәждемеге ие.

ҚОРЫТЫНДЫ

1. Ғылым кез-келген білімге қанағаттанбайды; ол тек шынайы білімге қызығушылық танытады. 2. Білім сапасын бағалау кезінде ғалым ең алдымен шындық пен қателік категорияларын қолданады. 3. Ғылымдағы шынайылық пен рационалдық мәселесі, ғылыми парасатты ойлаумен философиялық категорияларды талдауға негіз болады.

ПАЙДАЛАНҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Алтаев Ж. А., Байтенова Н.Ж., т.б. Ғылым тарихы мен философиясы А., Раритет 2009 ж.
2. Ібжарова Ш.А., Зәурбекова Л.Р. Ғылым тарихы мен философиясы: Оқу құралы – 2-ші басылым / Қазақ ұлттық аграрлық университеті. – Алматы, 2010. – 189 б.
3. Степин В.С. История и философия науки: Учебник. М., 2011
4. Крянев Ю.В., Моторин Л.Е. История и философия науки:Уч.пособие. М., 2011
5. Мареев С.Н., Майданский А.Д. Философия науки. М., 2010

ИНТЕРНЕТ–РЕСУРСТАРЫ

1. https://platona.net/load/
2. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwiP6bOF0oXAhUpg_0HHaX2CiMQFnoECB0QAQ&url=https%3A%2F%2Felar.urfu.ru%2Fbitstream%2F10995%2F28647%2F1%2F978-5-7996-1142-2_2014.pdf&usg=AOvVaw1i3w9Gqy966s6CbeKmLsZH